

Debreceni Ítéltábla

Bf.I.710/2024/15.

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2025. április 2. napján és 2025. június 5-én megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és az utóbbi napon kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt Terheltl és társai ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2024. július 16. napján kihirdetett 6.B.413/2022/67. számú – Terheltl I. r. vádlott tekintetében meghozott – ítéletét megváltoztatja.

A költségvetési csalás büntettét a vádlott bűnsegédként követte el.

Egyéb részekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban 26 075 (huszonhatezer-hetvenöt) Ft bűnügyi költség merült fel, melyet a vádlott visel.

A másodfokú ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A Nyíregyházi Törvényszék a rendelkező részben írt elsőfokú ügydöntő határozatában Terheltl I. r. vádlottat bűnösnek mondta ki felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntettében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont], 83 rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntettében [Btk. 342. § (1) bekezdés a) pont] és 1 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §]. Ezért – halmazati büntetésül – 2 év, végrehajtásában 5 év próbaidőre felfüggesztett börtön fokozatú szabadságvesztésre és 5 év tanári foglalkozástól eltiltásra ítélte. A vádlottal szemben 30 696 992 forint erejéig vagyonek Kobzást rendelt el. Megállapította, hogy a vádlott – a végrehajtás elrendelése esetén – a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének letöltését követő napon bocsátható legkorábban feltételes szabadságra. Döntött a nyomozás során lefoglalt iratokról, azok lefoglalását megszüntette és az iratok részeként rendelte kezelni. A Magyar Állam polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. Kötelezte továbbá a vádlottat 958 577 forint bűnügyi költség viselésére.

[2] Az elsőfokú ítélet ellen a nyilatkozattételre fenntartott határidőben egyrészt az ügyészség jelentett be fellebbezést a kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamának lényeges felemelése, a végrehajtás felfüggesztésének mellőzése és közügyektől eltiltás mellékbüntetés alkalmazása érdekében. Indokai szerint a törvényszék nagyrészt számba vette a bűnösségi körülményeket, azonban túlzott jelentőséget tulajdonított a vádlott büntetlen előéletének és az eljárás elhúzódásának. Nem kellő nyomatékkal értékelte a felelős vezetőként eljáró Terheltl I. rendű vádlott kezdeményező és irányító szerepét. A kiszabott büntetést eltúlzottan enyhének tartotta, amely sérti a belső arányosság követelményét is. A büntetés súlyosítását indokolja, hogy a költségvetési csalás büntette többszörösen minősül, üzletszerűen és bűnszövetségben elkövetett, ami súlyosító tényező, miként a hosszabb időn át tartó elkövetés is (68. sorszámú elsőfokú irat, Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Főügyészség B.1151/2022/25.).

[3] A határozatot másfelől a vádlott és a védő is jogorvoslással támadta a három munkanapi határidőben, a bűnösség megállapítása miatt, valamennyi bűncselekményt érintően felmentés céljából (70-71-72. sorszámú elsőfokú iratok). A védő a fellebbezését írásban röviden indokolta, melyben a vádlott következetes, minden részletre kiterjedő vallomásának elfogadását kérte, erre figyelemmel az elsőfokú ítélet megváltoztatását és Terheltl I. felmentését indítványozta. Másodlagosan a kiszabott büntetés enyhítésére tett indítványt, utalva a jelentős időmúlásra, valamint a vádlott orvosi dokumentumokkal igazolt, megromlott egészségi állapotára (8. számú másodfokú irat).

[4] Az I. rendű vádlott az ítéltáblára 2025. január 9-én érkezett – többszáz oldal terjedelmű – beadványában igen részletesen indokolta a jogorvoslatát (6. számú másodfokú irat). Ebben utalt arra, hogy terhelt2 2008. szeptemberétől jelentős változtatásokat vezetett be a cég Kft. irányításában, különösen a két közoktatási intézmény (N.A.P. – iskola) gazdálkodásának és működésének terén. A fenntartói szerepkörben terhelt2 vette át az irányítást, a gazdasági ügyekbe már nem szólhatott bele. Állítása szerint az utasításait a tudta nélkül változtatta meg a volt felesége. Ezen időszaktól kezdve csupán a szakmai feladatokat irányíthatta és folyamatosan küzdenie kellett a törvényi előírások betartatásáért. terhelt2 ellene fordította a pedagógusokat és az iskola vezetését. Az eljárás során érzékelte, hogy a vádhatóság, de a bíróság is „előítéletekkel” közelített felé, majd kérte a másodfokú bíróságot, hogy vegye figyelembe az általa leírtakat és „minden előítélet nélkül” mentse fel őt „minden vád alól”. Kifogásolta, hogy a nyomozó hatóság által kiküldött kérdések nem voltak egyértelműek, míg a bíróság által küldött írásbeli tanúvallomásokban a személyi adatok hiányosak és ez több tanú beazonosítását nem tette lehetővé, mivel sokan elváltak vagy újra házasodtak. Az első fokon eljáró tanács elnöke a teljeskörű tények feltárására nem volt hajlandó és sérült a védekezéshez való joga, mivel az általa benyújtott bizonyítási indítványokat az elsőfokú bíróság elutasította, ami – álláspontja szerint – sértette a tisztességes eljárás követelményét is. Vitatta a közokirat-hamisítás büntetnének megvalósítását is, mert egyetlen közokiratot nem készített, nem hamisított meg, továbbá egyetlen magánokiratot sem használt fel.

A bíróság a pedagógus vádlott-társak, illetve tanúk vallomásaiból téves következtetéseket vont le. Az üzletszerű elkövetésre semmiféle bizonyítékot nem tárt fel az eljárás és téves az megállapítás is, hogy ő vagyoni hátrányt okozott bárkinek. Hivatkozott még arra, hogy a büntetőeljárás okafogott, mert az ügyészség által megjelölt valamennyi bűncselekmény már elévült. Mindezek után tételesen elemezte az eljárás során kihallgatott tanúk vallomásait. A

2025. május 21. napján érkezett beadványában kiegészítette fellebbezésének indokolását, megismételve az általa korábban már leírtakat (másodfokú bírósági irat 13. sorszám).

[5] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.116/2019/22. számú átiratában az ügyészségi fellebbezést fenntartotta, míg a védelmi jogorvoslatokat alaptalannak találta. A törvényszék eljárását perrendszerűnek, a megállapított tényállást megalapozottnak tartotta. A korábban az ügyben jogerősen elítélt vádlottak vallomásait az eljárási szabályokat betartva használta fel. Utalt rá, hogy a törvényszék az indokolási kötelezettségét is teljesítette és a felmentést célzó védelmi jogorvoslatok az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenységét támadják, amely a másodfokú eljárásban nem vezethet eredményre. A bűnösségi körülmények kapcsán – osztva az elsőfokú vádhatóság álláspontját – rámutatott arra, hogy az I. rendű vádlottnak kezdeményező, egyben irányító szerepe is volt a bűncselekmények „kivitelezésében”. A joghátrány – álláspontja szerint – sérti a belső arányosság követelményét és eltúlzottan enyhe büntetés került kiszabásra. A költségvetési csalás büntette esetében súlyosító körülmény a többszörös minősülés, üzletszerű és bűnszövetségben történő, illetve a hosszú időn át tartó elkövetés. Ezen okok miatt az elsőfokú ítélet megváltoztatását, az I. rendű vádlott büntetésének lényeges súlyosítását, közügyektől eltiltás mellékbüntetés alkalmazását, ezáltal a büntetés végrehajtása felfüggesztésének mellőzését indítványozta. A fellebbviteli főügyészség a másodfokú bíróság részben eltérő minősítés lehetőségét megállapító végzésére tett észrevételében (másodfokú bírósági irat 11. sorszám) a költségvetési csalás büntetténél fenntartotta a felbujtói alakzatot nem találva megalapozottnak a Terhelt I. r. vádlott fellebbezésének írásbeli indokolásában kifejtetteket.

[6] Az ítéltábla a fellebbezéseket a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 599. § (1) bekezdése értelmében nyilvános ülésen bírálta el, melyen a fellebbviteli főügyészség képviselője nem vett részt.

[7] Az I. rendű vádlott és a védője a másodfokú nyilvános ülésen (Bf.I.710/2024/10. számú jegyzőkönyv 2. oldal) a 2011/2012. és a 2012/2013. tanévekre vonatkozóan a települések általános iskolai igazgatóinak, továbbá tanú és tanú5 tanú idézésére és kihallgatására tettek bizonyítási indítványt. Az indítványt a másodfokú bíróság elutasította, melynek részletes indokait a későbbiekben fejti ki.

[8] A terhelt és a védő mindenképpen fenntartották a jogorvoslatukat, amit a védő harmadlagos indítvánnyal egészített ki azzal, hogyha a másodfokú bíróság a felmentést, illetve enyhítést célzó jogorvoslatokat nem fogadná el, akkor hagyja helyben az elsőfokú ítéletet. Az I. rendű vádlott az utolsó szó jogán az ártatlanságát hangoztatta a terhére megállapított bűncselekmények tekintetében, ezért teljeskörű felmentését kérte. Utalt rá, hogy jelenleg pszichiátriai kezelés alatt áll, ezért nem tud munkát vállalni.

[9] A fellebbezések alaptalanok, viszont a költségvetést károsító bűncselekménynél az elkövetői alakzatot módosítani kellett.

[10] A másodfokú bíróság a védelmi perorvoslatok okára és irányára figyelemmel az elsőfokú ítéletet és az azt megelőző eljárást a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése értelmében teljes terjedelmében bírálta felül. A revízió kitért az eljárási szabályok megtartására, az ítélet megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmények jogi minősítésére, a büntetés kiszabására, az intézkedés alkalmazására, valamint az indokolás helyességére és az egyéb rendelkezések törvényességére is.

[11] A felülbírálat során megállapítható volt, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást a perrendi szabályokat betartva folytatta le. Nem vétett sem abszolút [Be. 608. § (1) bekezdés a) -h) pont], sem olyan súlyos relatív perjogi hibát [Be. 609. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) -d) pont], amely az eljárás törvényességét befolyásolva az érdemi felülvizsgálatot kizárta volna, az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását eredményezve.

[12] Az eljárásjog revíziója során azonban megállapítható volt, hogy az elsőfokú bíróság annyiban eljárási szabályt sértett [Be. 561. § (3) bekezdés f) pont], miszerint a védelem által tanú és tanú5 tanúkihallgatására tett bizonyítási indítványt nem bírálta el és ítéletében azt értelemszerűen nem is indokolta meg (Nyíregyházi Törvényszék 6.B.413/2012/58. számú tárgyalási jegyzőkönyv 19. oldal 3. bekezdés, valamint a 61. számú tárgyalási jegyzőkönyv 9. oldal). A ténybeli hibát egyébként nem eredményező eljárási szabálysértés azonban a másodfokú eljárásban orvosolható volt, az ítélet hatályon kívül helyezéséhez értelemszerűen nem vezethetett.

[13] Az elsőfokú bíróság az ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett és döntően megalapozott tényállást állapított meg, amely azonban részben hiányos és ellentétes az iratok tartalmával [Be.592. § (2) bekezdés a) és c) pont]. Ezen megalapozatlanság csak szűkkörű és részbeni, melynek kiküszöbölése a másodfokú eljárásban kötelező (EBH2019. B.9., BH2019. 220.).

[14] Az ítéltábla a részbeni megalapozatlanságot a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja alapján az ügyiratok tartalmára figyelemmel és ténybeli következtetés útján a tényállás kiegészítésével, helyesbítésével a következők szerint küszöbölte ki.

[15] Az elsőfokú ítélet 28. oldalán írt táblázatból mellőzi név tanulóra vonatkozó adatokat, mivel a bíróság elfogadva e tanú vallomását azt rögzítette az ítélet [116] bekezdésében, hogy a tanuló egész évben az intézménybe járt és valóban részt vett táncoktatáson, amit a 19/2011/8. számú törzslap a valóságnak megfelelően tartalmaz.

[16] Az ítélet 63. oldalának alján szereplő táblázatból tanú6-ra vonatkozó adatokat szintén mellőzi, azonban e tanulót az őt érintő adatokkal együtt az ítélet 64. oldal [114] bekezdésében feltüntetett táblázatban szerepelteti.

A feltárt bizonyítékok alapján e vonatkozásban ugyanis a következők voltak megállapíthatók: tanú6 írásban tett tanúvallomásában úgy nyilatkozott, hogy nem volt a Szabolcs Alapfokú Táncművészeti Iskola tanulója, de rögzíthető volt, hogy a tanú által megválaszolandó kérdések pontatlanul és nem teljeskörűen kerültek megfogalmazásra. A tanú ugyanis írásban a szalagavató táncon történő részvételével kapcsolatos kérdésre adott nemleges választ, azaz szalagavató táncot nem tanult be.

Ezzel szemben név2 tanuló a kihallgatásán felidézte, hogy tanú6 vele járt táncolni a 2011/2012. tanév második félévében és név3 volt a tanáruk. Mindezt az elsőfokú ítélet [117] szöveges bekezdése pontosan és egyértelműen tartalmazza.

[17] E kiegészítésekkel és helyesbítésekkel a tényállás megalapozottá vált és a Be. 593. § (3) bekezdése értelmében a másodfokú ítélezés alapját képezte.

[18] Itt szükséges utalni arra, hogy a megalapozottság fogalmát a törvény pozitív formában nem határozza meg, azonban dogmatikai alapon erre a megalapozatlansági okok nemlétéből lehet következtetni. A jogtudomány és a bírói gyakorlat szerint ugyanakkor megalapozottnak tekinthető a tényállás, ha a bíróság a vádló által vád tárgyává tett, a büntetőjogilag releváns tényeket a törvényes bizonyítási eljárás lefolytatása után a tettazonosság keretei között valósághűen, teljesen és hiánymentesen állapítja meg (BH2024. 106). E követelményeknek a ténybeli helyesbítést követően a felülbírált elsőfokú ítélet megfelelt.

[19] A törvényszék a büntetőügy helyes eldöntése szempontjából lényeges személyi és tárgyi jellegű közvetlen és származékos bizonyítékokat megvizsgálta, azokat egyenként és összességében a logika, valamint az észszerű gondolkodás szabályai szerint értékelte. Figyelemmel volt a vádlott mindvégig következetesen tagadó védekezésére, biztosította az észrevételezési jogát és tárgyalás anyagává tette az eljárás alatt írásban tett észrevételeit, nyilatkozatait, amelyek szinte szó szerint megegyeznek az ítéltáblára benyújtott nagyobb terjedelmű beadványával. Amikor az igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény szerint a

vádolt pszichés állapota nem tette lehetővé, hogy a tárgyaláson érdemben részt tudjon venni, az elsőfokú bíróság a 2021. április 9-én kelt 3.B.92/2018/1264. számú végzésével a büntetőeljárást felfüggesztette. A törvényszék korábbi tanácsa 2022. április 28. napján elrendelte a vádlott ismételt igazságügyi elmeorvos szakértői vizsgálatát (6.B.92/2018/1274., 41. kötet), majd a jelen ügyben ítéletet hozó tanács 2023. április 18-án folytatta az eljárást (6.B.413/2022/19. tárgyalási jegyzőkönyv).

[20] A törvényszék a nyomozás során beszerzett dokumentumokat áttekintette, azok tartalmát összevetette a vádlott-társak Terheltl I. rendű vádlottra tett terhelő vallomásaival és értékelte a mindezt alátámasztó igen nagy számú tanú vallomásával együtt. Az elsőfokú bíróság figyelemmel volt a vádlott azon észrevételeire is, miszerint a Covid járvány időszakában beszerzett írásbeli tanúvallomások alaki oldalról nem megfelelőek vagy következetlenek. Ilyen esetben a tényállást más tanúk egybehangzó vallomásai alapján rögzítette, akik egy táncsoportba jártak az érintett tanúval, illetve nyilatkoztak arról, hogy melyik tanévben, mettől meddig és kikkel jártak vagy nem jártak táncolni (elsőfokú ítélet [205] bekezdés). Értékelésre kerültek a kérdéses időszak foglalkoztatási naplói, a törzslapok, összesítő adatlapok, a benyújtóhoz benyújtott normatív állami támogatás iránti igénylések is.

[21] Az ítéltábla az eljárás egészét megvizsgálva jutott arra az álláspontra, hogy nem helytálló a vádlott beadványában azon megállapítás, miszerint sérült a védekezéshez való joga és nem volt tisztességes vele szemben a büntetőeljárás. Az a tény, hogy nem minden védelmi bizonyítási indítványnak adott helyt az elsőfokú bíróság, nem jelenti azt, hogy sérült a terhelt védekezéshez való joga, vagy az eljárás nem volt tisztességes vele szemben.

[22] Itt tér ki a másodfokú bíróság arra, hogy a nyilvános ülésen ismét indítványozott két tanú, valamint a települések általános iskolai igazgatóinak megidézésére, kihallgatására tett védelmi bizonyítási indítványt miért utasította el. A beszerzett dokumentumok, vádlott-társi terhelő vallomások és az igen nagyszámú tanúvallomás alapján nem lehet okszerű kételyt támasztani ezen bizonyítékok hitelt érdemlőségét illetően, ezért a további bizonyítás csak az eddig, és nagymértékben elhúzódó eljárás további elhúzódását idézte volna elő. Ezen kívül az iratok azt is egyértelműen igazolják, hogy az oktatásról, könyvelésről, valamint az okiratok kiállításáról tudomással bíró személyek kihallgatásra kerültek az eljárás során, és ezen személyek egy része maga is vádlott volt az ügyben. Másfelől a tényállás megalapozottsága egyébként is kizárja a bizonyítást.

[23] Az elsőfokú bíróság tehát nem tévedett, amikor a vádlott védekezését elvetette és a tényállást a lefoglalt dokumentumok, a tanúvallomások, a vádlott-társak terhelő vallomásai, az aggálytalan igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény alapján állapította meg. E bizonyítékok összekapcsolódnak, egymáshoz és a bizonyítandó tényekhez való viszonyuk is töretlen.

[24] A felmentésre irányuló védelmi jogorvoslatok a bizonyítékok eltérő értékelésén keresztül támadták a tényállást, amely annak megalapozottsága következtében a tényálláshoz kötöttség elvéből adódóan eredményre nem vezethetett. Ennek elvi indokát a Be. 167. § (3) és (4) bekezdése adja, mely szerint a bizonyítás eszközeinek nincs a törvényben előre meghatározott ereje. A bíróság a feltárt bizonyítékokat egyenként és összességében szabadon értékeli és a bizonyítás eredményét az így kialakult belső meggyőződése szerint állapítja meg. Ezzel biztosított a védett bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti szabad értékelése (Kúria Bhar.III.1201/2018/10.). Ezen elvek érvényre juttatása garantálja az elsőfokú bíróság úgynevezett „ténybíróági” jellegét. Mindezek a felülbírált ügyben maradéktalanul érvényesültek.

[25] Összességében tehát, sem a vádlott, sem a védő nem hozott fel olyan körülményeket a perorvoslatában, amely észszerű kételyeket támasztanának a lefoglalt dokumentumok

tartalmával, a vádlott-társak egyértelmű és következetesen terhelő vallomásával szemben, amelyeket teljes mértékben alátámasztottak az elfogadott tanúvallomások is.

[26] Az anyagi jogi kérdések felülbírálata során elsőként rögzítendő, hogy a Btk. 2. § (1) és (2) bekezdésének főszabálya szerint az elkövetéskor hatályos törvény alkalmazásának van helye, mert az elbíráláskori Btk. (időközbeni módosítások miatt) nem eredményez az I. rendű vádlottra kedvezőbb, enyhébb elbírálást. Itt kell utalni arra, hogy a benyújtó1 részéről az utolsó normatív támogatás kiutalására a cég Kft. részére 2013. augusztus hónappal bezárólag került sor. Amennyiben az elkövetési magatartás több részcselekményből áll, akkor az utolsó részcselekmény időpontja tekinthető elkövetési időnek (EBD2017. B. 16.).

[27] A vádlott büntetőjogi felelősségre vonására tehát olyan cselekmény (költségvetési csalás büntette) miatt is sor került, melynek elkövetése a Btk. hatálya (2013. július 1.) alá esett. Amennyiben a bűnhalmazatban lévő bűncselekményeket részben az új büntető törvény (2012. évi C. törvény) hatályba lépése előtt, illetve annak hatályba lépése után követték el, a bűnhalmazatban lévő valamennyi bűncselekményt az új törvény (Btk.) alkalmazásával kell elbírálni (Kúria Bfv.I.991/2018/5. számú határozata, BH2019. 153.). A két törvény együttes alkalmazása, azaz a kombinatív törvényalkalmazás kizárt.

[28] Az elsőfokú bíróság az irányadó tényállásból okszerűen vont következtetést a vádlott bűnösségére és a cselekmények minősítése is döntően megfelel a büntető anyagi jognak.

[29] A költségvetést károsító bűncselekmény a különös részi törvényi egység miatt egységes cselekményként értékelendő, mivel e bűncselekmény tényállása úgynevezett összefoglalt bűncselekmény, amely akár egymással össze nem függő bűncselekményeket olvaszt egyetlen bűncselekmény tényállásába, ezért nem kizárt a bűncselekmény egységként értékelése, az egyébként térben és időben is elkülönülten végrehajtott cselekményeknek [2011. szeptember 30., 2012. március 9., 2012. október 24., 2013. március 12. (a benyújtó1hoz benyújtott igazolások), 2011. október 27., 2012. április 2., 2012. november 9. és 2013. augusztusa (normatív költségvetési támogatások kiutalása)]. Ennek következtében a költségvetési csalás büntette a törvényi egység miatt egységesként minősítése helyes, függetlenül attól, hogy az elkövetési magatartás kifejtésére több költségvetési időszakot felölelve került sor. A különböző elkövetési magatartások törvényi egységet alkotnak és a folytatólágosság megállapításának nincs helye (Kúria Bhar.II.1549/2013/11. 5.; BH2015. 59.).

[30] Egyetértett az ítéltábla azzal is, hogy a költségvetési csalás büntette kapcsán az elsőfokú bíróság megállapította az üzletszerű, valamint a bűnszövetségben való elkövetést (Btk. 459. § (1) bekezdés 2. pont; 459. § (1) bekezdés 28. pont), hiszen az I. rendű vádlotton kívül több személy bűncselekmények szervezett elkövetésében vett részt, ami a tényállásból adódóan nyilvánvaló megállapodást feltételez közöttük és legalább egy bűncselekmény elkövetését megvalósították, ugyanakkor a költségvetési támogatások jogosulatlan megszerzését a haszonszerzési cél motiválta.

[31] A bűnszövetség törvényi ismérveit a bírói gyakorlat számára a IV. számú Büntető Elvi Döntés (BED) részletezi, kitérve a több bűncselekményt célzó szervezett elkövetés értékelésére, a több elkövetőre, megállapodásuk mibenlétére, annak a bűncselekményt megelőző voltára. A bűnszövetség megállapítása tényszerűen nem kizárt akkor sem, amikor az elkövetők két vagy több cselekmény megvalósítását határozzák el és kezdik meg vagy fejezik be, de a cselekményeik törvényi egységet alkotnak (IV. BED 2., BH2015. 215., Bfv.II.1729/2014/6.). A bűnszövetség keretében tanúsított elkövetői magatartás minősíthető tettesi, társtetesi, felbujtói vagy bűnszegédi tevékenységnek is (4. BED 5. pont).

[32] Az üzletszerűség megállapításának feltétele tárgyi oldalon az ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmények elkövetése, míg az alanyi oldalon az ennek révén rendszeres haszonszerzésre törekvés. Rendszeres a haszonszerzésre törekvés, ha az elkövető az

ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények véghezvitelét jövedelemszerző forrásnak tekinti. Ebből a szempontból annak van jelentősége, hogy a cselekmények elszigeteltek, alkalmosszerűek-e vagy azokat a rendszeres haszonra törekvés – mint életmód – összekapcsolja (BH2005. 88.II., Kúria Bfv.II.190/2021/8.). Az üzletszerűség kapcsán a folytatólagossággal ellentétben nem a rövid időközökben való elkövetésnek, hanem a rendszerességnek van jelentősége (BH2012. 5.II.). Ez a rendszeresség pedig egyértelműen bizonyított.

[33] Ugyanakkor az ítéltábla nem értett egyet azzal, hogy az I. rendű vádlott a költségvetési csalás büntettét felbujtóként követte el, figyelemmel az irányadó tényállás [52], valamint [57] bekezdésekben írtakra. A másodfokú bíróság álláspontja az, hogy a fenntartói összesítő adatlapok kitöltéséért, illetve a KIR adatok meghamisításáért felelős Terhelt1 I. rendű vádlott a költségvetési csalás büntettének elkövetéséhez nyújtott ezzel szándékosan segítséget, ami a Btk. 14. § (2) bekezdése szerinti a bűnsegédi részesi magatartást meríti ki és nem pusztán szándékkiváltó hatással bírt a cselekvősege. A tettesi alapcselekmény folyamatában is fennállt segítő közreműködése, ezért helyesen bűnsegédje a költségvetési csalásnak.

[34] Az I. rendű vádlott által elkövetett közbizalom elleni bűncselekmények jogi minősítése mindenben törvényes, miként a közokirat-hamisítás büntette kapcsán a törzslapok számához igazodó 83 rendbeli bűncselekmény megállapítása is.

[35] A hamis magánokirat felhasználásának vétsége esetén helyes a folytatólagos elkövetés megállapítása (Kúria 36/2007. BK vélemény), mivel az okiratoknak az ugyanazon jogviszonyból származó jog vagy kötelezettség bizonyítására való többszörös felhasználása esetén a törvényi egység feltételei teljesültek.

[36] A másodfokú bíróság e részben megjegyzi, hogy szükségtelen e körben a cselekmény 1 rendbeli voltának kiemelése, mert ha egy különös részi diszpozíció csak egyszer valósult meg, az „1 rendbeli” kifejezés használata nem indokolt (Kúria által a 2/2023. BK véleménnyel felülvizsgált és módosítással fenntartott 61. BK vélemény 4. pont).

[37] Itt kell kitérni az I. rendű vádlott beadványában írt azon észrevételre, hogy a büntetőjogi felelősségre vonására a terhére rótt valamennyi bűncselekmény esetén nem kerülhet sor, mert azok – álláspontja szerint – elévültek. Az elévülési kifogás nem alapos.

[38] A Btk. 26. § (1) bekezdése értelmében a büntethetőség a (2)-(3) bekezdésben meghatározottak kivételével – illetve az egyes bűncselekmények elévülésének kizárásáról szóló törvény eltérő rendelkezése hiányában – elévül a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább öt év elteltével. Ugyanezen törvény 28. § (1) bekezdése szerint az elévülést félbeszakítja a bíróságnak, az ügyészségnek, a nyomozóhatóságnak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt fogatosított büntetőeljárás cselekménye. A félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik. A (2) bekezdés értelmében, ha a büntetőeljárást felfüggesztik, a felfüggesztés tartama az elévülés határidejébe nem számít be. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha a büntetőeljárást azért függesztik fel, mert az elkövető kiléte a nyomozásban nem volt megállapítható, ismeretlen helyen tartózkodik, vagy kóros elmeállapotú.

[39] A jelen ügyben egyik (2) bekezdésben írt feltétel sem teljesült. Az igazságügyi elmeorvosi szakértői vélemény az I. rendű vádlott kóros elmeállapotát nem diagnosztizálta.

[40] A NAV Észak-alföldi Regionális Büntető Igazgatósága a benyújtó1 feljelentése alapján 2014. február 25. napján rendelte el az ügyben a nyomozást (nyomozási iratok I. kötet 319. lap), amelynek határidejét többször meghosszabbították. terhelt2 gyanúsított idézésére 2016. február 4. napján került sor. Bertli József I. rendű vádlottat pedig 2017. december 18. napján hallgatták ki gyanúsítottként. Ezt követően számos eljárási cselekményt fogatosítottak (vádlott-társak gyanúsítottai vallomásai, valamint tanúvallomások is, amelyekben említést

tettek Terhelt1 vádlottról és cselekvősegeiről). A vádemelés 2018. február 15. napján történt. A vádat 2018. október 17. napján a IX. és X. rendű vádlottak kapcsán módosította a vádhatóság és ez érintette az I. rendű vádlottat is. A felsorolt nyomozási cselekmények, majd a bírósági eljárás cselekményei is megszakították az I. rendű vádlott vonatkozásában a bűncselekmények elévülését (BH2021. 34.; BH2017. 40.). A kifejtettek miatt ezért Terhelt1 I. rendű terhelt elévülésre tett észrevétele nem foghatott helyt.

[41] A büntetés kiszabásánál irányadó körülményeket az elsőfokú bíróság nagyrészt feltárta és figyelembe is vette, ugyanakkor további súlyosító hatása van a bünszövetségben való elkövetésnek, hiszen a költségvetési csalás büntette már az üzletszerű minősítő körülmény miatt is súlyosabban minősül (Kúria 56/2007. BK vélemény III.5. pont). A vádlott terhére kell még értékelni azt, hogy a közokirat-hamisítás büntetést társtettesként valósította meg. A hamis magánokirat felhasználásának vétsége és a költségvetést károsító bűncselekmény kapcsán enyhítő hatása van a bűnsegédi elkövetésnek.

[42] Ki kell emelni, hogy a büntetés kiszabásakor nem a súlyosító és az enyhítő körülmények száma a döntő, hanem azok súlyosságának, nyomatékának van jelentősége (Kúria 56/2007. BK vélemény I/7. pont). Szükséges rámutatni a Btk. 80. § (2) bekezdésében írt irányadó büntetési tétel középérték vonatkozásában arra, hogy az egyedi ügyekben a bíróság joga azt mérlegelni, hogy milyen büntetési nem és ezen belül milyen büntetés áll arányban a megállapított bűncselekmény, vagy bűncselekmények súlyával, az elkövető társadalomra veszélyességével, a bűnösség fokával, valamint a büntetés kiszabásánál figyelembe veendő bűnösségi körülményekkel. Az irányadó középértékekről szóló büntető anyagi jogi szabály tehát csupán kiinduló, orientáló jellegű szempont a bíró számára [13/2002. (II.20.) AB határozat III.1.3. pont].

[43] A fentieket szem előtt tartva az ítéltábla álláspontja az, hogy a törvényszék által Terhelt1 I. rendű vádlottal szemben a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontjában írt enyhítő szakasz alkalmazásával kiszabott 2 év szabadságvesztés igen méltányos büntetés, súlyosnak nem tekinthető, azonban az eljárás elhúzódására (részben pandémia miatt), a jelentős időmúlás tényére, valamint az I. rendű vádlott megromlott egészségi állapotára, büntetlen előéletére és életkorára (63 év) figyelemmel lényeges súlyosítása már nem indokolt. Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a vád tárgyává tett bűncselekményeket leszámítva megfelelő életvezetésű I. rendű vádlottal szemben, értékelve kedvező személyi körülményeit, a szabadságvesztés végrehajtását a törvény által írt maximális időtartamra (5 év) felfüggesztette. A próbaidő tartama a többszörös halmazatra, a bűncselekmények tárgyi súlyára figyelemmel helyes, miként törvényes a tanári foglalkozás gyakorlásától eltiltás alkalmazása is, mivel a kft.-ben betöltött pozíciójának felhasználásával, kötelezettségét megszegve, a tanári tevékenységgel összefüggésben követett el bűncselekményeket, ezért e büntetési nem sem volt mellőzhető.

[44] Az így kiszabott büntetés szükséges a Btk. 79. §-ában rögzített büntetési célok eléréséhez, az ítéltábla a súlyosítására, de enyhítésére sem látott törvényes lehetőséget.

[45] A végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása esetén a 8/2015. (IV.17.) AB határozat értelmében hivatalból kell vizsgálni az előzetes mentesítés lehetőségét, amit a törvényszék elmulasztott. Ugyanakkor az ítéltábla álláspontja az, hogy Terhelt1 a büntetlen előélete és a nyugdíjazáshoz közeli életkora ellenére valóban nem érdemes ezen rendkívüli kedvezményre, melynek oka a bűncselekményekben betöltött kezdeményező, koordináló szerepe, a terhére rótt bűncselekmények többszörös halmazata és a költségvetést károsító bűncselekmény nagy tárgyi súlya. A következőes bírói gyakorlat szerint az előzetes mentesítésre nincs mód, ha az előbbieken írt tárgyi tényezők az érdemesség ellen szólnak.

[46] A Be. 56. § (4) bekezdése értelmében törvényes a Magyar Állam magánfél polgári jogi igényének egyéb törvényes útra utasítása, tekintettel a Be. 560. § (1) bekezdés c) pontjára. Mivel a polgári jogi igény egyéb törvényes útra utasítása törvényes, ennek következtében a Btk. 74. § (5) bekezdés a) pontja alapján a vagyoneklobzásra is helyesen került sor, utalva a Kúria 69/2008. BK véleményének II/1. és 2. pontjaiban írtakra.

Az irányadó tényállás [60]-[63] bekezdéseiben írtak szerint a benyújtó által utalt és jogosulatlanul igénybe vett támogatással Terhelt I. rendű, továbbá a korábban ezen ügyben már jogerősen ezért elítélt terhelt II. rendű terhelt gazdagodott.

A Nyíregyházi Törvényszék 2022. április 12. napján kihirdetett 6.B.375/2021/16. számú, illetve a Debreceni Ítéltábla Bf.III.487/2022/18. számú ítéletével 2022. november 8. napján jogerősen terhelt II. rendű vádlottal szemben 30 696 992 forint erejéig vagyoneklobzást rendelt el. Erre figyelemmel a 61 393 984 forint gazdagodás másik fele tekintetében az elsőfokú bíróság a jelen ügyben törvényesen rendelt el vagyoneklobzást az I. rendű vádlottal szemben 30 696 992 forint erejéig.

Ezen intézkedés alkalmazása során utal rá az ítéltábla, hogy az iratok tartalma szerint a benyújtó részéről a jogosulatlanul folyósított támogatás visszafizetéséről határozat nem született.

[47] A támadott ítéletnek a szabadságvesztés végrehajtási fokozatával, a végrehajtás esetére szóló feltételes szabadságra bocsáthatósággal, a bűnjelekkel és a bűnügyi költséggel kapcsolatos rendelkezései is megfelelnek a törvénynek.

[48] A kifejtettekre figyelemmel az ítéltábla a Nyíregyházi Törvényszék ítéletét a szükséges részében megváltoztatta a Be. 606. § (1) bekezdése alapján, míg egyéb törvényes rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdését alkalmazva helybenhagyta.

[49] A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költségről hozott rendelkezés a Be. 613. § (1) bekezdésén alapul.

[50] Ellentétes döntés hiányában a másodfokú ítélet ellen a Be. 615. § (1) és (2) bekezdései szerint nincs helye fellebbezésnek.

Debrecen, 2025. június 5.

Dr. Háger Tamás sk. a tanács elnöke, Dr. Diószegi Attila sk. előadó bíró, Dr. Bakó József sk. bíró

Záradék: A Nyíregyházi Törvényszék 6.B.413/2022/67. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bf.I.710/2024/15. számú ítéletében írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2025. június 5.

Dr. Háger Tamás sk.
a tanács elnöke